

An Rialáil
Carthanas
Charities
Regulator

An Cód Iompair Ghnó do chomhaltaí den Údarás agus dá fhochoistí

Rannóg: Gnóthaí Corparáideacha
Uimh. Leasaithe 003

1. Réamhrá

Ceanglaítear leis an gCód *Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016)*¹ (“an Cód”) go ndéanfadh gach comhlacht stáit ‘Cód Iompair’ atá cothrom le dáta agus atá formheasta ag an mbord a fhoilsiú dá gcomhaltaí Boird agus dá bhfostaithe. Ceanglaítear go sonrach nithe áirithe a chur ar áireamh sa Chód. Ceanglaítear ar an gCathaoirleach ar gach comhlacht stáit freisin a dhearbhu sa tuarascáil bhliantúil uaidh/uaithe chuig an aire ábhartha den rialtas gur cuireadh Cód Iompair don Bhord agus d’fhostaithe i bhfeidhm agus gur cloíodh leo.

Sa Chód seo, leagtar amach i bhfoirm scríofa na caighdeán chomhaontaithe, na treoirphrionsabail chomhaontaithe agus na hoibleagáidí comhaontaithe lena rialaítear iompar na gcomhaltaí den Údarás Rialála Carthanas (dá ngairtear “an tÚdarás” anseo ina dhiaidh seo) agus dá fhochoistí.

2. Raon feidhme

Beidh feidhm ag forálacha an Chóid Iompair seo maidir le comhaltaí den Údarás agus d’fhochoistí an Údaráis i leith na ndualgas atá orthu ina róil faoi seach.

3. Cuspóir

Is é cuspóir an Chóid:

- tacar comhaontaithe caighdeán, prionsabal eiticiúil agus oibleagáidí a bhunú, lena rialófar an bealach ina seolfaidh na comhaltaí den Údarás agus dá fhochoistí gnó na heagraíochta;
- muintín agus iontaoibh a chur chun cinn agus a chothabháil laistigh den Údarás agus i measc leas-sealbhóirí; agus
- comhlíonadh a dhéanamh ar cheanglais an *Chóid Chleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016)* agus *Iarscríbhinn (2020) maidir le Cothromaíocht Inscne, Éagsúlacht agus Cuimsiú*;

¹ Ar fáil ó: <https://govacc.per.gov.ie/wp-content/uploads/Combined-Code-Online-Version.pdf>

4. Prionsabail Ghinearálta

Ceanglaítear leis an gCód seo ar chomhaltaí den Údarás agus ar chomhaltaí d'fhochoistí gníomhú i gcónaí de réir an dlí agus na dualgais atá orthu a chur i gcrích de réir na gcaighdeán eiticíúil is airde i gcomhréir leis na hoibleagáidí agus na freagrachtaí atá leagtha amach sa Chód seo agus sna hAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí, 1995 agus 2001² (dá ngairtear “na hAchtanna um Eitic” anseo ina dhiaidh seo) agus san Acht Carthanas 2009³ (i gcás comhaltaí den Údarás).

Is leis na prionsabail agus na ceanglais seo a leanas a rialaítear iompar na gComhaltaí den Údarás agus dá Fhochoistí le linn dóibh a róil a chomhlíonadh:

4.1 Ionracas

Déanfaidh comhaltaí den Údarás agus dá fhochoistí na nithe seo a leanas:

- cloí leis na nósanna imeachta atá leagtha síos ag an Údarás agus leis na nósanna imeachta atá leagtha síos san Acht Carthanas 2009 agus sna hAchtanna um Eitic, 1995 agus 2001, i ndáil le cásanna coinbhleachta leasa – i gcás comhaltaí den Údarás amháin;
- ráiteas maidir le dearbhú leasanna a chur isteach tráth a gceapacháin agus ar bhonn bliantúil ina dhiaidh sin de réir alt 5.8 den *Chód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016)*;
- leasanna atá ag teacht salach, nó a d'fhéadfadh teacht salach, ar ghnó an Údaráis a nochtadh ar bhonn leanúnach de réir mar a thiocfaidh siad chun cinn, trí ráiteas leasa a chur isteach agus tríd an leas a dhearbú ag an gcruinniú ábhartha de chuid an Údaráis nó an fhochoiste;
- dearbhú bliantúil leasanna a chur faoi bhráid an Choimisiúin um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí - i gcás comhaltaí den Údarás amháin;
- gan páirt a ghlacadh i ndíospóireachtaí nó i gcinntí ina bhféadfadh go mbeadh coinbhleachtaí leasa ann, is cuma cé acu a nochtadh nó nár nochtadh coinbhleachtaí den sórt sin cheana féin agus cé acu is coinbhleacht airgeadais nó coinbhleacht eile í;

² Treoirínte maidir le Comhlíonadh Fhorálacha na nAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí, 1995 agus 2001 (An deichiú heagrán); Ar fáil ó: <https://www.sipo.ie/documents/english/PS-Guidelines-10th-edition-English-updated-Aug-2019.pdf> ³ Ar fáil ó shuíomh Gréasáin Ríomhleabhar Reachтана na hÉireann (eISB): <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2009/act/6/enacted/en/html>

- gan bronnánais chorparáideacha, fáilteachas, cóir fhabhrach nó sochair a thabhairt agus a fháil i gcás go bhféadfadh siad dul i bhfeidhm, nó go bhfuil an chuma orthu go dtéann siad i bhfeidhm, ar chumas an tsíntiúsóra nó an fhaighteora breithiúnas neamhspleách a thabhairt ar idirbhearta gnó;
- gan acmhainní nó am an Údaráis a úsáid ar mhaithe le sochar pearsanta nó chun dul chun tairbhe do dhaoine/d'eagraíochtaí nach bhfuil bainteach leis an Údarás nó lena ghníomhaíochtaí;
- gan faisnéis a fháil faoi nithe rúnda gnó ar mhodh míchuí; agus
- gan aon fhaisnéis a fuarthas de bhua an phoist atá acu a úsáid chun déileáil (go díreach nó go hindíreach) i maoin, i scaireanna nó in idirbhearta airgeadais eile.

4.2 Rúndacht

Ba cheart do chomhaltaí den Údarás agus dá fhochoistí na nithe seo a leanas a dhéanamh:

- a chinntiú go gcoinneoidh siad faoi rún an fhaisnéis íogair ar fad a fuair siad nó ar tháinig siad ar an eolas fúithi de bhua an phoist atá acu ar an Údarás agus/nó ar a fhochoistí. Chuimseodh sé sin an fhaisnéis seo a leanas:
 - faisnéis atá íogair ó thaobh na tráchtála de (lena n-áirítear pleananna don todhchaí, imscrúduithe, dréachtrialacháin nó mionsonraí faoi mhóráthruithe eagraíochta nó faoi athruithe eile, ach gan a bheith teoranta dóibh);
 - faisnéis phearsanta;
 - faisnéis a bhaineann le carthanais a ndéanann an tÚdarás rialáil orthu; agus
 - faisnéis a fuair an tÚdarás i modh rúin.
- a thabhairt faoi deara go mbeidh feidhm ag na forálacha rúndachta agus nochtá maidir leo go fóill tar éis dheireadh a dtéarma mar chomhaltaí; agus
- tráth a thiocfaidh a dtéarma chun deiridh, gach páipéar cruinnithe atá ina seilbh acu agus lámhleabhair, litreacha, nótaí, leabhair nótaí, tuarascálacha agus ábhar eile de chineál rúnda a bhaineann leis an Údarás a thabhairt ar ais don Údarás (nó a dheimhniú i scríbhinn don Údarás gur scrios siad an t-ábhar ar fad den sórt sin).

4.3 Faisnéis

Ba cheart do chomhaltaí den Údarás agus dá fhochoistí na nithe seo a leanas a dhéanamh:

- tacú leis an Údarás, leis an lucht bainistíochta feidhmiúcháin agus le fostaithe cultúr a chothú ina dtugtar rochtain ar fhaisnéis ghinearálta a bhaineann le gníomhaíochtaí an Údaráis ar bhealach atá oscailte agus a mhéadaíonn a chuntasacht don phobal i gcoitinne;
- a chinntiú go gcloífidh an tÚdarás le nósanna imeachta cuí um réamhchomhairliúchán le tríú páirtithe i gcásanna eisceachtúla ina mbeartaítear faisnéis íogair a eisiúint chun leas an phobail; agus
- a chinntiú go gcomhlíonfaidh an tÚdarás na forálacha reachtúla ábhartha a bhaineann le rochtain ar fhaisnéis (e.g. na hAchtanna um Chosaint Sonraí, an tAcht um Shaoráil Faisnéise).

4.4 Oibleagáidí agus Freagrachtaí

Ba cheart do chomhaltaí den Údarás agus dá fhochoistí gach beart réasúnach a dhéanamh chun a chinntiú:

- go gcomhlíonfaidh an tÚdarás gach oibleagáid rialála agus reachtúil is infheidhme;
- go dtabharfar i gcuntais agus tuarascálacha an Údaráis léiriú cruinn ar a fheidhmíocht gnó agus nach mbeidh na cuntais agus na tuarascálacha sin míthreorach nó ceaptha chun bheith míthreorach;
- go gceannófar earraí/seirbhísí de réir an dea-chleachtais ghnó trí nósanna imeachta mionsonraithe tairisceana agus ceannaigh agus leibhéal fhorordaithe údaráis le haghaidh aon chaiteachas ábhartha a cheadú a chomhlíonadh; agus
- go mbeidh rialuithe leordhóthanacha i bhfeidhm chun calaois a chosc, lena n-áirítear rialuithe atá ceaptha chun a chinntiú go gcomhlíonfar nósanna imeachta forordaithe i ndáil le speansais a éileamh i leith taisteal gnó.

Ba cheart do chomhaltaí na nithe seo a leanas a dhéanamh freisin:

- gach iarracht réasúnach a dhéanamh a chinntiú go bhfreastalóidh siad ar gach cruinniú de chuid an Údaráis agus/nó an fhochoiste;
- teacht le chéile go rialta, smacht éifeachtach iomlán a choinneáil ar an Údarás agus faireachán a dhéanamh ar an lucht bainistíochta feidhmiúcháin agus ar fheidhmíocht;
- cloí le freagracht chomhchoiteann an Údaráis agus í a chosaint;

- cloí agus seasamh leis na dualgais mhuiníneacha atá orthu, mar atá sonraithe in alt 3.1 den *Chód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016)* - féach Aguisín 1;
- a chinntiú go ndéanfar measúnú cothromaithe intuigthe ar staid an Údaráis agus Tuarascáil Bhliantúil agus Cuntais an Údaráis á leagan faoi bhráid an Aire Forbartha Tuaithe agus Pobail; agus
- a admháil go bhfuil dualgas orthu go léir cloí leis na caighdeáin is airde ó thaobh eitic ghnó de, lena n-áirítear cloí leis na nósanna imeachta atá leagtha síos ag an Údarás i ndáil le cásanna coinbhleachta leasa, lena n-áirítear i ndáil le glacadh le poist as a bhféadfadh coinbhleachtaí leasa agus ábhair inmí rúndachta teacht chun cinn.

4.5 Dílseacht

Ba cheart do chomhaltaí den Údarás agus dá fhochoistí an ní seo a leanas a dhéanamh:

- a admháil go bhfuil freagracht orthu bheith dílis don Údarás agus bheith lántiomanta dá ghníomhaíochtaí gnó.

4.6 Cothroime

Ba cheart do chomhaltaí den Údarás agus dá fhochoistí na nithe seo a leanas a dhéanamh:

- gach beart réasúnach a dhéanamh chun comhlíonadh na reachtaíochta um chomhionannas fostaíochta agus um stádas comhionann a chinntiú;
- gabháil orthu féin bheith cothrom i ngach beart gnó; agus
- meas a thabhairt ar chliaint/ar leas-sealbhoírí agus caitheamh go cothrom le gach cliant.

4.7 An Timpeallacht Oibre/Sheachtrach

Ba cheart do chomhaltaí den Údarás agus dá fhochoistí gach beart réasúnach a dhéanamh chun a chinntiú:

- go dtabharfar ardtosaíocht do shláinte agus sábháilteacht fostaithe a chur chun cinn agus a chaomhnú trí bheartais ábhartha, de réir mar is cuí;
- go gcothóidh siad, tríd an lucht bainistíochta feidhmiúcháin, cultúr ‘sceithireachta’ ina bhféadfaidh fostaithe ábhair inmí a chur in iúl faoi éagóiritheoireacht thromchúiseach gan aon bhaol go n-imreofaí díoltas orthu; agus
- cultúr oibre a chothú ina n-íoslaghdaítear aon tionchar díobhálach a bhíonn ag oibríochtaí ar an mórthimpeallacht.

5 Scaipeadh agus Athbhreithniú

Tar éis don Údarás é a fholmheas, scaipfeadh an Cód seo ar gach comhalta den Údarás agus d'fhochoistí. Admhóidh gach comhalta go bhfuair siad an Cód agus go dtuigeann siad é. Gabhann an tÚdarás air féin an Cód a athbhreithniú ar bhonn bliantúil.

6. Formheas

Rinne na comhaltaí uile den Údarás an Cód seo a fhorpheas agus a ghlacadh an 25 Samhain 2021.

Comhaltaí den Údarás
Patrick Hopkins, Cathaoirleach
Martin Sisk
David Brady
Tom Costello
Patricia Cronin
Ercus Stewart
Rosemary Keogh
Máire McMahon

Aguisín 1 - Príomhdhualgais Mhuinéacha⁴

Is iad seo na príomhdhualgais mhuinéacha:

- 1.0 gníomhú de mheon macánta ar bhealach a mheasann an comhalta Boird a bheith chun leas na cuideachta;
- 2.0 gníomhú ar bhealach macánta agus freagrach i ndáil le gnóthaí na cuideachta a sheoladh;
- 3.0 gníomhú de réir bhunreacht na cuideachta agus gan na cumhachtaí atá aige nó aici a fheidhmiú ach amháin chun na gcríoch a cheadaítear le dlí;
- 4.0 gan leas nó úsáid a bhaint as maoin, faisnéis nó deiseanna na cuideachta chun tairbhe dó nó di féin nó chun tairbhe d'aon duine eile ach amháin i gcás go gceadaítear é sin le bunreacht na cuideachta nó go ritear rún ina leith sin le linn cruinniú ginearálta;
- 5.0 gan a chomhaontú srian a chur leis an gcumhacht atá ag an gcomhalta Boird breithiúnas neamhspleách a fheidhmiú ach amháin i gcás go gceadaítear é sin go sainráite le bunreacht na cuideachta;
- 6.0 aon choinbhleacht idir na dualgais atá ar an gcomhalta Boird i leith na cuideachta agus leasanna eile atá ag an gcomhalta Boird a sheachaint ach amháin i gcás go scaoilfear an comhalta Boird as an dualgas atá air nó uirthi i leith na cuideachta i ndáil leis an ní lena mbaineann;
- 7.0 feidhmiú a dhéanamh ar an gcúram, an scil agus an dícheall a mbeifí ag súil le réasún leo ó dhuine atá ag obair sa phost céanna agus a bhfuil eolas agus taithí den chineál céanna aige nó aici mar chomhalta Boird. Féadfar comhalta Boird a chur faoi dhliteanas i leith aon chailiteanais a thiocfaidh as a iompar faillitheach nó a hiompar faillitheach; agus
- 8.0 aird a bheith aige nó aici ar leasanna chomhaltaí na cuideachta.

⁴ Oiriúnaíodh na Príomhdhualgais Mhuinéacha ó Alt 3.1, *An Cód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú* - leathanach 20, atá ar fáil ó: <https://govacc.per.gov.ie/wp-content/uploads/Code-of-Practice-for-the-Governance-of-State-Bodies.pdf>

7. Stair Leasaithe:

Uimhir Leasaithe	Dáta Athbhreithnithe	Cúis leis an nuashonrú
000	13 Aibreán 2017	D'fhormheas an Coiste Rialachais an doiciméad lena ghlacadh ag an Údarás
001	27 Aibreán 2017	Ghlac an tÚdarás an doiciméad
002	18 Samhain 2020	Athbhreithníodh an doiciméad agus cuireadh ainm na gcomhaltaí leis. D'fhormheas an Coiste Airgeadais, Iniúchóireachta, Riosca agus Rialachais an doiciméad.
002	26 Samhain 2020	Rinne na comhaltaí uile den Údarás an doiciméad a fhormheas agus a ghlacadh.
003	25 Samhain 2021	Rinne na comhaltaí uile den Údarás an doiciméad a fhormheas agus a ghlacadh.